

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitvoeringsadvies

t.b.v. omgang resterende COVID-19 adviezen

d.d. 23 februari 2023

Adviesaanvraag t.b.v. Uitvoeringsadvies

De adviesaanvraag ten behoeve van het uitvoeringsadvies betreft de nog resterende COVID-19 adviezen. Dit betekent dat de uitvoeringspartners hebben gereflecteerd op het onderstaande:

Het al dan niet afschalen van de volgende adviezen om verspreiding van het coronavirus te beperken:

- Heeft u klachten? Blijf thuis en doe een zelftest.
- Heeft u corona? Ga in isolatie.

Hoofdlijnen Sociaal Maatschappelijke Reflectie SCP op maatregelen

Het **Sociaal en Cultureel Planbureau** (SCP) licht de volgende twee onderwerpen met betrekking tot de uitvoering uit:

- Een visie ontwikkelen op de kwaliteit van de samenleving door het kabinet.
 - Breng hierbij in kaart – en doordenk – wat mogelijke gevolgen voor burgers en sectoren zijn van een (toekomstige) pandemie. Gevolgen die snel of pas later ontstaan of zichtbaar worden. Die verschillend kunnen zijn voor groepen of sectoren. Ons advies is ook om een afwegingskader te ontwikkelen waarmee het kabinet de belangen van groepen mensen kan wegen. Gebruik dit kader voor een fundamentele waardenoverweging, bijvoorbeeld bescherming van volksgezondheid, vrijheid, recht op onderwijs en solidariteit.
- Communicatie vanuit de overheid:
 - Wees open en helder over de voor- en nadelen van het afschalen van basisadviezen. En leg duidelijk uit hoe nadelige effecten en risico's, bijvoorbeeld bij kwetsbare groepen, zijn afgewogen tegen voordelen van het afschalen van de basisadviezen, zoals bij jongeren.
 - Naast duidelijke en transparante uitleg en onderbouwing van de voor- en nadelen van het afschalen op dit moment is het ook van belang om mensen te informeren over onzekerheid: zowel over de kennis over de gevolgen van afschaffing als over het verloop van de pandemie. En over pandemische paraatheid voor andere infectieziekten, zoals mogelijke toename in verspreiding van mpox (apenpokkenvirus) of vogelgriep onder mensen. Communiceer duidelijk over het risico op zwaardere coronascenario's of andere virologische bedreigingen en de mogelijkheid dat er nieuwe maatregelen of adviezen overwogen kunnen worden. Dit draagt bij aan het voor burgers meer voorspelbaar maken van het corona- en pandemische beleid.
 - Heb aandacht voor hoe informatie iedereen bereikt. Houd in communicatie rekening met verschillende groepen die op verschillende manieren kunnen reageren op afschaling van basisadviezen. Bijvoorbeeld met gevoelens van verbazing dat deze basisadviezen nog golden, gevoelens van opluchting, angst, onzekerheid of van afkeer.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Uitvoering en Handhaving Rijk

- **Politie** en **OM** zien in de voorliggende afschaling van maatregelen met betrekking tot COVID-19 dat er sprake is van het afschalen van (medische) adviezen, en niet van strafrechtelijk te handhaven maatregelen. De Politie en OM hebben hierin geen rol. Politie ziet bij deze afschaling geen potentieel effect op maatschappelijk ongenoegen of verstoring van de openbare orde.
- Evenwel wordt de kanttekening geplaatst dat een dergelijke afschaling bij de momenteel licht oplopende besmettingscijfers, mogelijk een negatieve invloed kan hebben op het ziekte- en verzuimbeeld. Daarbij leert de ervaring dat eenmaal afgeschaalde maatregelen/adviezen bij eventuele opschaling minder worden nageleefd.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Uitvoering en Handhaving Lokaal

- **De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)** heeft hier geen standpunt in. Volgens VNG ligt de vraag niet in hun gebied van expertise.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Uitvoering en Handhaving

- **Defensie en KMar** hebben de volgende aanvulling t.a.v. het deel handhaving:
 - T.a.v. het al dan niet afschalen van de adviezen: Heeft u klachten? Blijf thuis en doe een zelftest. Heeft u corona? Ga in isolatie: Akkoord, voor de KMar heeft dit geen gevolgen.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Juridisch (VR)

- De **Veiligheidsregio's** (VR's) geven aan dat dit vooral een epidemiologische afweging lijkt te zijn. In de afweging zou rekening kunnen worden gehouden met kwetsbare personen (bijvoorbeeld op de werkvloer) en met personen die werken met kwetsbare mensen (bijvoorbeeld de zorg, vrijwilligers, etc.).
- De **crisisorganisatie van Veiligheidsregio Utrecht** (VRU-crisisorganisatie) ziet geen bezwaren tegen het afschaffen van deze maatregelen. Wel zou de VRU-crisisorganisatie willen meegeven dat er aandacht moet zijn voor het volgende communicatiepunt:
 - Verwachtingsmanagement: het is niet uitgesloten dat in de toekomst deze maatregelen weer afgekondigd moeten worden als de epidemiologische situatie daarom vraagt.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Inspecties

- De **Inspectie Leefomgeving en Transport** (ILT) ziet geen consequenties voor het werkgebied van de ILT.
- De **Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd** (IGJ) voorziet geen problemen ten aanzien van de uitvoering, maar wil meegeven dat er, bij het eventueel afschalen van de laatste adviezen, aandacht moet blijven voor de meest kwetsbaren in de samenleving. Mensen met luchtwegklachten moeten daarom goed weten wat zij kunnen doen om te voorkomen dat anderen door hen besmet worden. In de zorg zal men, onder verantwoordelijkheid van de bestuurder, professionele afwegingen moeten blijven maken over de inzet van personeel met klachten.
- De **Nederlandse Arbeidsinspectie** ziet in het al dan niet afschalen van genoemde maatregelen, geen aanleiding uitvoeringsaspecten of andere afwegingen mee te geven.
- Indien besloten wordt om de twee genoemde adviezen af te schalen, zijn er voor de **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit** (NVWA) geen uitvoeringsaspecten. Wel zal de interne communicatie op het afschalen dienen te worden aangepast.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Gedrag

De **RIVM Corona Gedragsunit** geeft met betrekking tot het uitvoeringsadvies de volgende uitvoeringsaspecten mee:

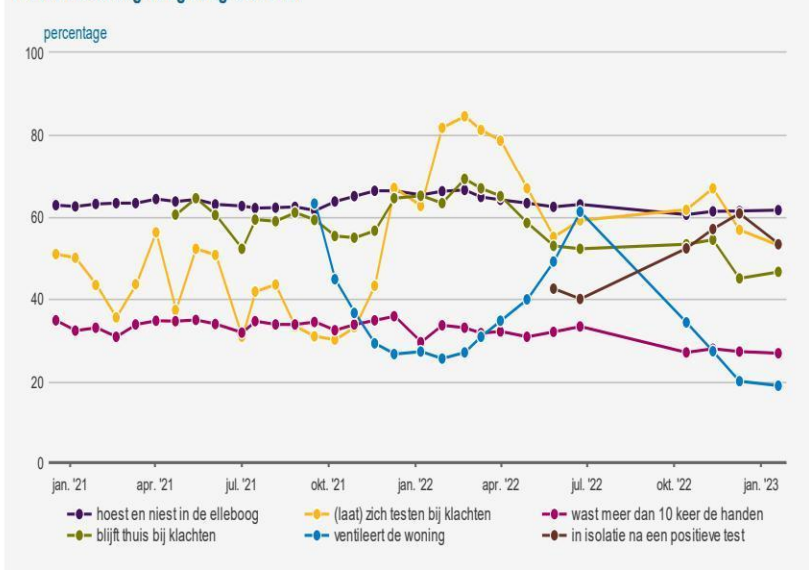
- Afschalen van advies met betrekking tot (zelf)testen en isolatie is goed uit te leggen en kan naar verwachting op begrip rekenen als de endemische fase is bereikt (conform oordeel OMT). Vanuit gedragsperspectief is het dan een goed moment om de aandacht weer te verbreden naar preventie van respiratoire infecties in brede zin (niet alleen COVID-19). De RIVM Corona Gedragsunit adviseert om het volgende te overwegen:
 - Op individueel niveau kan testen/isoleren nog steeds zinvol zijn of voelen, en veel mensen doen het daarom nog. Raad testen/isoleren daarom ook niet expliciet af: laat de beslissing tot deze extra preventie inspanning bij de burger zelf en toon begrip voor mensen die ervoor kiezen om zich te blijven testen bij klachten voordat ze bijvoorbeeld iemand met een kwetsbare gezondheid bezoeken.
 - Gedurende de COVID-19 pandemie heeft een deel van de bevolking preventieve gewoontes ontwikkeld (bijv. hoesten/niezen elleboog, zelf-isolatie of thuiswerken bij klachten, handen vaker wassen). Indien van meerwaarde voor de preventie van (respiratoire) infectieziekten in de bredere zin, zet dan (als overheid, werkgever, zorgorganisatie) actief in op het behouden en versterken van dit preventief gedrag (op geleide OMT). Denk daarbij aan motiveren en faciliteren van gewenst gedrag middels informeren, het introduceren van normen op de werkvloer, faciliteiten voor hand hygiëne, faciliteren van thuiswerken of voorzien in mond-neus-maskers voor werknemer met klachten die werken met mensen met een kwetsbare gezondheid.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Gedrag

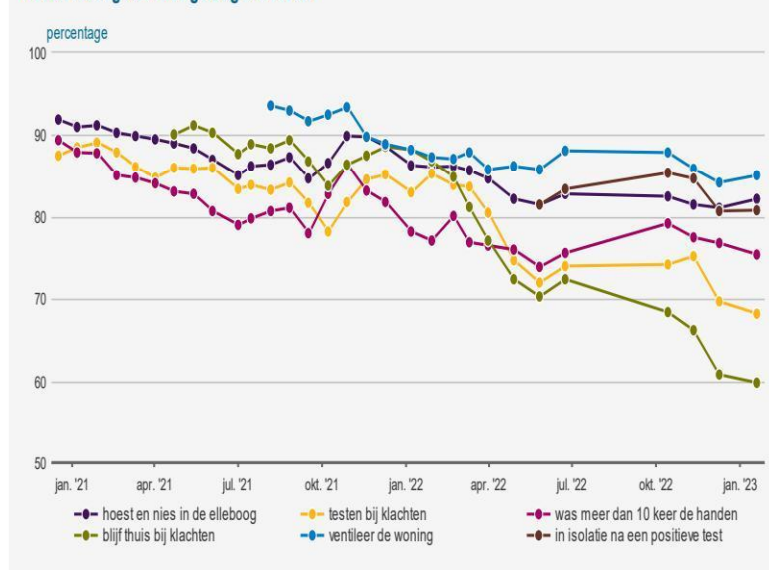
- Eén op de 5 mensen met een kwetsbare gezondheid maakt zich nog zorgen over corona bij het huidige beleid. Bij loslaten van advies m.b.t testen en isolatie:
 - Zorg voor goede voorlichting over de onderbouwing van het nieuwe beleid (o.a. zeer hoge immuniteit COVID-19, ziektelast t.o.v. bijv. de griep, belang bredere inzet infectiepreventie).
 - Richt een informatie website in waar mensen met een meer kwetsbare gezondheid informatie kunnen vinden die relevant is om hun situatie te beoordelen. Adviseer mensen die zich blijvend veel zorgen maken een gesprek te houden met een (behandelend) arts.
 - Leg goed uit wie gezien de huidige immuniteit in de bevolking mogelijk nog wel kwetsbaar is voor ernstige COVID-19 en wat die mensen zelf, hun naasten en professionals kunnen doen om dat risico te beperken (zoals vaccineren, mond-neus-masker, bij oplevingen drukte mijden; op geleide OMT/Gezondheidsraad).
- Voor de adviezen omtrent testen en isolatie ligt het draagvlak tussen 70% (testen) en 80% (voor isolatie na een positieve test), maar daalt licht de afgelopen maanden.
 - Een deel van de bevolking test nog bij klachten (rond de 50%) of isoleert zich bij een positieve test (60% volledig, 80% deels: die gaat wel een frisse neus te halen).
 - Een deel van de bevolking maakt zich nog zorgen over het virus (10%), onder medisch kwetsbaren is dit percentage hoger (20%). Dit ligt op het laagste punt sinds het begin van de pandemie. 60% van de mensen van 70 jaar of ouder en 25-30% van mensen jonger dan 40 jaar geeft aan zijn best te doen besmetting te voorkomen (gemiddeld 40%).
 - Ongeveer een derde van de mensen (37%) heeft redelijk tot heel veel vertrouwen in het coronabeleid van de overheid (37% een beetje, 26% weinig tot geen). 74% vindt dat er op dit moment voldoende maatregelen gelden (20% te weinig, 6% teveel). Van mensen met een medische kwetsbaarheid en/of ouderen vindt 28% dat er te weinig maatregelen zijn.

NB. of het daadwerkelijk wenselijk is om in te zetten op preventie van respiratoire infectieziekten in bredere zin is een medische-virologische afweging die eerst expliciet gemaakt dient te worden.

Trend in naleving van gedragsadviezen

Trend in draagvlak voor gedragsadviezen

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Rijks Kernteam Communicatie Covid-19

Het **Rijks Kernteam Communicatie Covid-19** geeft met betrekking tot het uitvoeringsadvies de volgende uitvoeringsaspecten mee:

- Een mogelijke afschaling van twee resterende COVID-19 adviezen (het thuisblijven bij klachten om vervolgens een zelftest te doen en het in isolatie gaan bij een positieve testuitslag) levert in operationele zin voor de communicatie geen knelpunten op. Vanzelfsprekend vraagt de afschaling van de adviezen een heldere toelichting. Omdat de verdere afschaling een nieuwe fase in de (communicatie over) de pandemie betekent, zijn er wel enkele punten van aandacht:
 - Ook wanneer er wordt besloten tot het afschaffen van de corona-basisadviezen, blijft het in de communicatie van belang aandacht te vragen voor de generieke adviezen op het gebied van hygiëne en ventilatie. Immers, deze adviezen werken niet alleen preventief voor het coronavirus, maar ook voor andere virussen. Dit aspect bespreekt VWS met het RIVM die daar ook een rol in heeft;
 - De relatief gunstige fase waarin het virus zich nu bevindt, neemt niet weg dat dit voor medisch kwetsbaren (en hun directe omgeving) niet (altijd) geldt of zo wordt ervaren. Het blijft, net als nu het geval is, belangrijk om in de communicatie aandacht te houden voor hun positie en wat anderen kunnen doen om hen te beschermen.
 - Wanneer wordt besloten af te schalen is het van belang dat, naast de samenleving, ook de sectoren worden geïnformeerd over de betekenis van de afschaffing van adviezen voor de sectorenplannen en de daarin opgenomen maatregelenladders.